

УДК 37.047:82

Галина Драпалюк, старший викладач кафедри іноземних мов
Наталія Ільчишин, викладач кафедри іноземних мов
Наталія Пиндик, старший викладач кафедри іноземних мов
Інститут гуманітарних та соціальних наук
Національний університет "Львівська політехніка"

ТЕСТУВАННЯ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ

У статті вивчається проблема тестування як засобу контролю у процесі вивчення іноземної мови. За допомогою аналізу стану дослідженості проблеми контролю й оцінки знань, умінь і навичок студентів, умов ефективного застосування тестового контролю автор узагальнює та осмислює досвід використання сучасних методів тестування в університетах.

Ключові слова: вивчення іноземної мови, професійний розвиток, вища технічна освіта, спеціаліст технічного профілю, освітні технології.

Лит. 7.

Галина Драпалюк, старший преподаватель кафедры иностранных языков
Наталья Ильчишин, преподаватель кафедры иностранных языков
Наталья Пындык, старший преподаватель кафедры иностранных языков
Институт гуманитарных и социальных наук
Национальный университет "Львовская политехника"

ТЕСТИРОВАНИЕ СТУДЕНТОВ В УНІВЕРСИТЕТАХ

В статье изучается проблема, касающаяся интеграционных процессов высшего образования в технических университетах. Рассмотрены особенности, основные подходы и задачи высших учебных заведений для повышения качества подготовки специалистов технического профиля.

Ключевые слова: изучение иностранного языка, профессиональное развитие, высшее техническое образование, специалист технического профиля, образовательные технологии.

Galyna Drapalyuk, Senior lecturer of the Foreign Languages Department
Natalia Ilchishyn, Lecturer of the Foreign Languages Department
Natalia Pundyk, Senior lecturer of the Foreign Languages Department
Institute of Humanities and Social Sciences
National University "Lviv Polytechnic"

TESTING STUDENTS AT THE UNIVERSITIES

The article studies the problem of testing as a means of control in the process of learning a foreign language. The author summarizes and interprets the experience of using modern testing methods in universities by means of analysis of the problems under investigation, monitoring and assessment of knowledge and skills of students, the effective application of test control.

Keywords: learning of foreign language, professional development, higher technical specialist, educational technologies.

Постановка проблеми. Відповідно до Болонського процесу Україна робить спроби модернізувати національну систему вищої освіти. Гострою проблемою сьогодні є визнання національних дипломів, які були б співвідносними і відповідали світовим стандартам. Однією з причин ускладнень у визначенні аналогів освітніх документів є недосконалість системи контролю та оцінювання у вищих навчальних закладах України. Впровадження сучасних методів контролю та оцінки у практику навчання в українських навчальних закладах забезпечило б дотримання вимог, що висуваються до контролю – об'єктивність, надійність, вимірюваність,

цілеспрямованість, систематичність тощо, – і дозволило б зробити навчання ефективним та наблизити його до світових стандартів [4, 45].

Метою статті є аналіз, узагальнення і осмислення досвіду використання сучасних методів тестування у процесі вивчення іноземної мови. Для досягнення визначеної мети необхідно виділити такі завдання: 1) проаналізувати стан дослідженості проблеми контролю і оцінки знань, умінь та навичок студентів; 2) проаналізувати умови ефективного застосування тестового контролю при вивченні іноземної мови.

Проблема застосування різних методів контролю успішності студентів є предметом досліджень багатьох науковців. Кожна дисципліна

повинна бути відповідно оцінена. **Аналіз науково-педагогічної літератури** свідчить, що в методиці навчання іноземних мов робиться багато спроб для вирішення проблеми організації контролю і оцінки знань. Так, вченими були визначені зміст і завдання контролю, зокрема тестового, його функції в процесі навчання; розроблена класифікація контрольних завдань, сформульовані основні вимоги до розробки контрольних завдань, самої процедури управління контролем; проаналізовані та описані особливості організації контролю різних видів мовленнєвої діяльності, іншомовних мовних навичок та мовленнєвих умінь; розглянуто специфіку контролю у вищих навчальних закладах, що знаходять своє відображення у працях В.Л. Банкевича, М.С. Бернштейна, М.С. Брейгіна, Ж.В. Вітковської, М.І. Володіна, В.О. Гордієнко, О.Ю. Горчевої, Г.В. Іванової, О.Г. Полякового, І.А. Рапопорта, В.Л. Рись тощо. Незважаючи на численні дослідження проблеми контролю та оцінки знань, умінь і навичок студентів, проблема організації контролю у вищих навчальних закладах залишається актуальною. Це зумовило загальну спрямованість нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Без перевірки або самоперевірки засвоєних знань, сформованих умінь і навичок неможливе якісне здійснення цієї проблеми. Тому контроль знань студентів, є важливою складовою навчального процесу, хоч і ставлення до нього зазнавало певних змін. Міняються окремі форми і способи контролю знань, але його головна суть – оцінювання ефективності використаних форм і методів навчання, рівня знань студентів – залишається незмінною. Вона визначається самою природою процесу навчання [5, 35].

Для історії педагогіки характерним є розвиток теорії і практики навчання на основі творчого використання минулого досвіду, з метою уникнення повторення пройдених етапів та виявлених недоліків.

На початку 60-х років ХХ століття виявлена тенденція реконструкції існуючої системи контролю знань, після того, коли журнал “Народное образование” розпочав на своїх сторінках дискусію щодо структури заняття з іноземної мови.

За ініціативою С.Ф. Сухорського, в 70-х роках ХХ ст. в Україні була проведена значна робота по впровадженню нових методів контролю і оцінки успішності студентів. Нагромаджено певний позитивний досвід здійснення тематичного контролю успішності студентів, раціоналізації методів перевірки, ширшого застосування усної і письмової перевірки, методів графічної і тестової перевірки.

Останнім часом у педагогічній літературі, як вітчизняній так і в зарубіжній, з'явилося чимало статей з питань контролю та оцінки знань студентів. Так, певної популярності набула рейтингова система оцінювання знань студентів.

Така система оцінки знань і рівня підготовки, крім справедливості, характеризується ще й демократичністю. Кожен студент, покладаючись на себе, розраховуючи свої сили, уже з перших днів навчання може спланувати свою діяльність, і головне, досягти визначеної мети і результативності.

Використання тестів у процесі навчання є одним із раціональних доповнень до методів перевірки знань, умінь та навичок студентів. Тести є також засобом індивідуалізації навчання, так як враховують психологічні особливості студентів [1, 21].

Варто зазначити, що у вітчизняних навчальних закладах досить рідко і не систематично використовується тестування для оцінки знань студентів. Хоча за кордоном цей метод педагогічної діагностики використовується досить часто.

Існує багато підходів та пропозицій щодо пошуків найбільш ефективних шляхів вдосконалення системи перевірки успішності студентів. Кожен з них має свої позитивні і негативні сторони. Тож назріла потреба в цілісній розробці цієї проблеми і обґрунтуванні системи контролю та оцінки знань, умінь і навичок студентів, яка б відповідала сучасним вимогам щодо організації навчального процесу, спрямованого на освоєння іноземної мови.

Контроль виступає невід'ємною складовою системи навчання іноземної мови і є органічно інтегрованим у цю систему. На відміну від власне навчання іноземної мови, метою якого є формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь, завданням контролю передусім є визначення та оцінювання рівня їх сформованості [4, 47].

Наголосимо, що реалізація контролю знань студентів у процесі викладання іноземної мови ґрунтується на таких принципах: 1) цілеспрямованості (контроль має бути спрямованим на певні мовленнєві навички і вміння, рівень досягнення яких визначається і оцінюється); 2) репрезентативності (під час контролю має бути охоплений весь той мовний і мовленнєвий матеріал, засвоєння якого перевіряється); 3) об'єктивності (контроль має бути гранично об'єктивним, щоб забезпечити ефективність реалізації головних його функцій); 4) систематичності (контроль набуває ефективності і виправдовує себе лише за умови його регулярного проведення у процесі навчання іноземної мови).

Систематичність контролю реалізується в таких його випадках як проміжний контроль (у ході вивчення конкретної теми для визначення рівня сформованості окремої навички або вміння, якості засвоєння певної порції навчального матеріалу), рубіжний контроль (після закінчення роботи над темою, модулем, в кінці семестру), підсумковий контроль (після завершення певного етапу навчання іноземної мови) [6, 48].

На основі результатів проміжного контролю викладач отримує інформацію про успішність або неуспішність організації навчального процесу з іноземної мови, що дає йому можливість своєчасно коригувати навчальну діяльність студентів з оволодіння іноземною мовою та свою діяльність щодо забезпечення ефективності навчального процесу.

Потрібно зауважити, що для реалізації питань контролю важливий не стільки вибір прийому контролю, скільки наступна робота над помилками. Для цього студентів пропонують серію коригуючих вправ, які сприяють усуненню його помилок.

У методичній літературі висвітлюються такі види контролю як взаємоконтроль, самоконтроль і самокорекція. Взаємоконтроль передбачає здійснення контролю володіння іншомовною мовленнєвою діяльністю самими студентами. Взаємоконтроль може бути організований, наприклад, під час роботи в парах. Самоконтроль – це розумове вміння, яке забезпечує навчальну дію порівняння результатів власного виконання навчального завдання (програми) зі змістом і зовнішнім оформленням відповідного (заданого) іншомовного матеріалу. Порівняння здійснюється студентом з опорою на навчальний матеріал і власний досвід з метою подальшого самостійного виправлення допущених помилок. Природно, що після здійснення контролю (самоконтролю, взаємоконтролю, контролю з боку викладача) відбувається самокорекція як необхідна дія, що логічно завершує весь цикл іншомовної діяльності. Під самокорекцією розуміють інтелектуальне вміння, що забезпечує безпосереднє виправлення самим студентом усвідомленої помилки з метою підвищення рівня реалізації всієї навчально-контрольної діяльності в цілому.

Будь-який контроль спрямований на реалізацію оцінювання навчальної діяльності студентів. Існують три чинники, які визначають ефективність методів контролю: валідність, надійність і достовірність. У міжнародному освітньому просторі, зокрема у Великій Британії (видавництво Oxford University Press), Франції (International), Німеччині (Hueber Verlag) видаються

методичні рекомендації щодо застосування різних методів оцінювання [3, 77].

Для ефективної організації та проведення контролю необхідно чітко визначити об'єкт контролю і критерії оцінки рівня володіння іншомовною мовленнєвою діяльністю. Якщо завданням контролю є визначення рівня володіння учнями іншомовною діяльністю, то об'єктами контролю є мовленнєві навички і вміння, які забезпечують успішність організації цієї діяльності. Отже об'єктами контролю є слуховимовні, лексичні, граматичні навички (лінгвістична компетенція) та вміння реалізувати мовленнєву діяльність в говорінні, аудіюванні, читанні, письмі з урахуванням лінгвокраїнознавчих та соціокультурних особливостей цих видів мовленнєвої діяльності (комунікативна компетенція).

За формою організації контроль може бути індивідуальним або фронтальним (груповим); за характером оформлення відповідей – усним або письмовим; за використанням рідної мови – одномовним або двомовним; з використанням технічних засобів, з використанням наочності (малюнки, схеми, таблиці тощо), з використанням тільки паперу і ручки/олівця, без будь-яких допоміжних засобів.

Контроль говоріння може бути індивідуальним усним, з використанням наочності для перевірки в адекватній формі мовленнєвих механізмів, мовленнєвої реакції, характеру паузації, ситуативності висловлювань. Але змістовність висловлювань, правильність оформлення думки можна перевірити і в письмовій формі фронтально. Це може бути опис малюнка, написання твору, доповіді, розповіді тощо.

Контроль аудіювання може бути усним або письмовим, індивідуальним або фронтальним, одномовним або двомовним, з використанням технічних засобів, наочності. Наприклад, контроль розуміння прослуханого тексту можна здійснити шляхом його переказу іноземною або рідною мовою усно чи письмово. Тут важливо враховувати рівень володіння уміннями говоріння і навичками орфографії: студент може повністю зрозуміти прослуханий текст, але не володіти говорінням чи орфографією в достатній мірі, щоб бути спроможним усно чи письмово викласти зміст тексту іноземною мовою. У цьому випадку переказ тексту здійснюється рідною мовою. Окрім переказу це можуть бути відповіді на запитання, складання плану до прослуханого тексту, викладення змісту своїми словами та інші завдання [6, 78].

Та перш ніж перейти до вирішення питань організації контролю навичок та вмінь у процесі вивчення іноземної мови у вищих навчальних

закладах, необхідно зупинитися на принциповому положенні щодо підходу до здійснення контролю. Мається на увазі особливий педагогічний підхід, в основі якого лежить прагнення встановити, чого досягли студенти до моменту перевірки, чим оволоділи, чому навчилися.

Останнім часом, на думку багатьох дослідників (С.Ю. Ніколаєва, І.В. Коломієць, Х. Дуглас Браун, Дж. Хант, М. Гронланд), методистів та вчителів, одним з найбільш ефективних способів контролю при вивченні іноземної мови є тест [3, 77].

Тож, більшість дослідників, які працювали над вивченням питань тестування прийшли до висновку, що тестовий контроль є ефективною формою контролю, яка відповідає цілям контролю, вимогам, що висуваються до нього, і забезпечує ефективну реалізацію всіх його функцій у процесі навчання іноземної мови.

Тестовий контроль або тестування як термін означає у вузькому значенні використання і проведення тесту, і в широкому значенні як сукупність етапів планування, складання і випробування тестів, обробки та інтерпретації результатів проведення тесту.

Тести у перекладі з англійської мови означає “проба”, “перевірка”. Термін “тест” у 1899 році було введено американським психологом Дж. Кеттелю, хоча тести як метод оцінювання в навчальних закладах уперше почали використовувати у Великій Британії ще в 1864 році.

Основна відмінна риса тесту від, наприклад, традиційної контрольної роботи полягає в тому, що він завжди передбачає вибір. Тому оцінка, яка виставляється за підсумками тестування, є більш об’єктивною і незалежною від можливого суб’єктивізму викладача, ніж оцінка за виконання традиційної контрольної роботи.

Крім того, тести як форма контролю мають низку інших переваг: простота процедури запису відповіді, а отже, економія часу; незалежність оцінки від техніки письма; наявність кількісних показників для визначення повноти та глибини засвоєння матеріалу; можливість багаторазового повторення умов перевірки для з’ясування змін у рівні підготовки; зосередження уваги тестованого не на формуванні відповіді, а на осмисленні її суті; використання сучасних освітніх технологій – комп’ютерних і контролюючих систем; можливість одночасної перевірки значної кількості тестованих. Але, звичайно ж, є й недоліки: ймовірність випадкового вибору правильної відповіді; стандартизація мислення без урахування рівня розвитку особистості; велика затрата часу на складання тестових завдань, їхніх варіантів; чітке визначення рівня знань людини,

а не її здібностей [7, 22]. Переваг тестового контролю набагато більше ніж недоліків, тому можна зробити висновки, що його варто використовувати у навчанні іноземних мов.

Залежно від цілеспрямованості тести розподіляються на тести навчальних досягнень, тести загального володіння іноземною мовою, діагностичні тести, тести на виявлення здібностей до вивчення іноземної мови.

Такі тестові завдання характеризуються великою різноманітністю типів і видів. У процесі складання тесту завдання відбираються і впорядковуються в залежності від його призначення. Як правило, комплекс тестів охоплює тести для визначення сформованості комунікативної компетенції в усіх видах мовленнєвої діяльності (говорінні, аудіюванні, читанні, письмі). Додатково можуть включатися тести на перевірку володіння лексичними, граматичними, орфографічними навичками тощо.

Щоб адекватно підібрати завдання до тесту, необхідно знати їх класифікацію. Отже, тестові завдання класифікують за чотирма формами, що вважаються найбільш уживаними: завдання закритої форми (множинного вибору): наприклад, послухайте текст і доберіть до нього заголовок із поданих варіантів; завдання на доповнення (відкриті завдання): наприклад, прочитайте текст та заповніть пропуски у реченнях запропонованими граматичними формами; завдання на відповідність (перехресний вибір): наприклад, поєднайте початок і кінець речення звертаючи увагу на вживання часів; завдання на встановлення правильної послідовності (упорядкування): наприклад, встановіть правильний порядок слів у реченні.

Вибір типу завдань і складання завдань тестів з граматики ґрунтується на такому положенні: завдання повинні відображати не стільки знання правил побудови, скільки оперування граматичними формами (вживання, розпізнавання) [2, 28].

Інтерес до тестування пояснюється тим, що воно значно підвищує ефективність навчального процесу, оптимально сприяє формуванню самостійності студента, є одним із засобів індивідуалізації навчального процесу.

Отже, у ході дослідження з’ясовано, що проблема об’єктивного оцінювання знань студентів у процесі вивчення іноземної мови є актуальною. Контроль освоєння знань, формування й розвитку умінь і навичок студентів забезпечує можливість виявлення позитивних і негативних факторів як у діяльності викладача та і в навчальному процесі студентів. У вітчизняній науково-педагогічній та методичній літературі висвітлюються різноманітні аспекти контролю, зокрема тестування.

З'ясовано, що існує різноманіття типів і видів тестових завдань, кожен з яких має певне цільове призначення, а їхня основна мета – допомогти викладачу та студенту з'ясувати рівень володіння знаннями, навичками і вміннями володіння мовною компетенцією вдосконалювати навчальний процес та самостійну роботу студента.

1. Близнюк С.Л. Роль оцінки в удосконаленні знань, умінь і навичок учнів / С.Л. Близнюк – К.: т-во "Знання", 1998. – 89 с.

2. Брейгена М.Е. Контроль в обучении иностранным языкам. Метод. пособ. / М.Е. Брейгена. – М., 1989. – 63 с.

3. Глуханюк Д. Як об'єктивно оцінити знання студентів (з досвіду впровадження залікової системи) / Д. Глуханюк // Педагогіка толерантності. – 2000. – № 1 – 2. – С. 77 – 78.

4. Делікатний К.Г. Оцінка знань як органічна частина процесу навчання. / К.Г. Делікатний // Радянська школа. – 1999. – № 5. – С. 44 – 50.

5. Денисенко М.В. Тестовий контроль / М.В. Денисенко // Іноземні мови. – 2003. – № 1. – С. 34 – 35.

6. Ніколаєва С.Ю. Тестовий контроль лексичних навичок аудіювання (англійська мова) / С.Ю. Ніколаєва, О.П. Петрашук. – К.: ЛЕНВІТ, 2001. – 91 с.

7. Ніколаєва С.Ю. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / С.Ю. Ніколаєва – К.: ЛЕНВІТ, 2003. – 273 с.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2016

УДК 37.018.262

*Анна Безрукова, викладач кафедри англійської мови та методики її викладання
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

СУТНІСТЬ, СКЛАДОВІ ТА ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ

У статті розкрито сутність поняття "педагогічна культура батьків" як елемент загальної культури, що відображає рівень педагогічної підготовки та готовність батьків до виховання дітей. Означено складові та рівні сформованості педагогічної культури батьків. Розглянуто фактори впливу на формування педагогічної культури батьків та визначено шляхи її підвищення.

Ключові слова: педагогічна культура батьків, рівень педагогічної підготовки, просвіта батьків, виховання дітей.

Лит. 6.

*Анна Безрукова, преподаватель кафедры английского языка и методики его преподавания
Уманского государственного педагогического университета имени Павла Тичины*

СУЩНОСТЬ, СОСТАВ И ФОРМИРОВАНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ РОДИТЕЛЕЙ

В статье раскрыта сущность понятия "педагогическая культура родителей" как составляющей общей культуры, отражающей уровень педагогической подготовки и готовность родителей к воспитанию детей. Указанные составляющие и уровни сформированности педагогической культуры родителей. Рассмотрены факторы влияния на формирование педагогической культуры родителей. Освещены пути повышения уровня педагогической культуры родителей.

Ключевые слова: педагогическая культура родителей, уровень педагогической подготовки, просветительство родителей, воспитание детей.

*Anna Bezrukova, Lecturer at the English Language and Methods of Teaching Department
Uman Pavlo Tychyna State Pedagogical University*

THE NATURE, COMPONENTS AND FORMATION OF THE PEDAGOGICAL CULTURE OF PARENTS

The article reveals the essence of the concept of "pedagogical culture of parents" as a part of general culture, which reflects the level of teacher training and the willingness of parents to educate children. The article states the components and the levels of pedagogical culture of parents, factors that influence the formation of pedagogical culture of parents. This article deals with the ways of improvement of pedagogical culture of parents.

Keywords: the pedagogical culture of parents, the level of teacher training, an education of parents, parenting.

Постановка проблеми. Головним пріоритетом сучасного суспільства є гармонійна, всебічно розвинена та високоморальна людина. Щоб досягти цієї мети

потрібно врахувати низку факторів (соціальних, економічних, політичних), що мають вплив на формування особистості. Одним із таких факторів є родинне виховання, що може бути зреалізоване